

Διακρίσεις κατά Ρομά

Έτος 2007

Παροχή υπηρεσιών/ στέγη

Εγκατάσταση Ρομά στον Βοτανικό

Με αφορμή τη διερεύνηση αναφοράς για τις συνθήκες διαβίωσης των Ρομά στην περιοχή του Βοτανικού, ο ΣΤΠ με μια σειρά από ενέργειες προσπάθησε να κινητοποιήσει και να συντονίσει τις αρμόδιες υπηρεσίες, προκειμένου να διασφαλιστούν οι συνθήκες αξιοπρεπούς διαβίωσης της ευπαθούς αυτής ομάδας, αλλά και να αποτραπεί το ενδεχόμενο απομάκρυνσής τους από τον χώρο δίχως τις εγγυήσεις που απορρέουν από το Σύνταγμα και τη νομοθεσία.

Για την αιφνίδια απομάκρυνση οικογενειών Ρομά από ακίνητο της περιοχής του Βοτανικού (οδός Αγίου Πολυκάρπου), ο ΣΤΠ επισήμανε την επιτακτική ανάγκη να βρεθεί άμεση και οριστική λύση στο οικιστικό πρόβλημα των Ρομά της περιοχής και τόνισε ότι προσπάθειες από ιδιώτες να εξαγοράσουν τη μετακίνηση των Ρομά με την ανοχή του δήμου αποτελεί παραβίαση της υποχρέωσης του δήμου να μεριμνήσει για τη μετεγκατάσταση του πληθυσμού. Ο ΣΤΠ τόνισε ότι πρέπει να ληφθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα ώστε να βρεθεί βιώσιμη λύση στο πρόβλημα του προσδιορισμού των χώρων μετεγκατάστασης των πληθυσμών στην Αττική. Για τα παραπάνω ο ΣΤΠ ζήτησε την παρέμβαση και του Υπουργού ΕΣΔΔΑ.

Μετεγκατάσταση – Προσβολή δικαιωμάτων τρίτων

Ιδιωτική εταιρεία διαμαρτυρήθηκε για την κατάληψη ακινήτου της στον Δήμο Αιγάλεω από Ρομά και ζήτησε την απομάκρυνσή τους από αυτό. Η υπόθεση αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα των επιπτώσεων από την εκδίωξη των Ρομά από έναν χώρο χωρίς να έχει βρεθεί από τους αρμόδιους φορείς κατάλληλος χώρος μετεγκατάστασης, καθώς η κατάληψη αυτή φαίνεται να πραγματοποιήθηκε μετά την απομάκρυνση των Ρομά από τον Βοτανικό. Ο ΣΤΠ πρότεινε στην εταιρεία να απευθυνθεί στις εμπλεκόμενες υπηρεσίες και να ζητήσει την άμεση εξεύρεση κατάλληλου χώρου μετεγκατάστασης για τους Ρομά. Επίσης, η Αρχή επισήμανε ότι υφίστανται περιορισμοί στην εκτέλεση πιθανής δικαστικής απόφασης αποβολής των Ρομά από το συγκεκριμένο ακίνητο έως ότου εξευρεθεί από τις αρμόδιες αρχές κατάλληλος χώρος μετεγκατάστασης. Ενημέρωσε, τέλος, την εταιρεία ότι για τη βλάβη που υφίσταται από τον περιορισμό της ελεύθερης χρήσης του ακινήτου της μπορεί να αξιώσει αποζημίωση από τις αρμόδιες αρχές.

Προστασία της δημόσιας υγείας – Περιβαλλοντικές επιπτώσεις

Ο ΣΤΠ διερεύνησε αναφορά δημότη του Δήμου Ταύρου σχετικά με τις επιπτώσεις στο περιβάλλον και στη δημόσια υγεία από την καύση καλωδίων και τη συσσώρευση απορριμμάτων στον καταυλισμό των Ρομά στον Βοτανικό. Ο ΣΤΠ επισήμανε για άλλη

για μια φορά την ανάγκη να βρεθεί κατάλληλος χώρος, είτε δημοτικός είτε άλλος, για την άμεση μετεγκατάσταση των Ρομά.

Ο ΣΤΠ, επίσης, πρότεινε:

- Να ληφθούν άμεσα συγκεκριμένα μέτρα για τη διασφάλιση της προστασίας της υγείας τόσο των Ρομά όσο και των περιοίκων, όπως είναι η τακτική αποκομιδή των απορριμμάτων του καταυλισμού, η τοποθέτηση κάδων και χημικών τουαλετών κ.λπ.
- Να συγκροτηθούν κλιμάκια από τον δήμο και τη Διεύθυνση Υγείας της ΝΑ Αθηνών που θα ενημερώνουν τους Ρομά για θέματα προστασίας της δημόσιας υγείας και τις βλαπτικές συνέπειες από την καύση των καλωδίων.

Τέλος, ο ΣΤΠ ζήτησε από τη ΝΑ Αθηνών να συνδράμει τον Δήμο Ταύρου στην πρωτοβουλία που ανέλαβε να σφραγίσει τις επιχειρήσεις πώλησης σιδήρου σε μορφή «σκραπ» (συλλογή και πώληση παλαιών σιδηρικών) που λειτουργούν παράνομα στον δήμο και εισηγήθηκε στον Δήμο Αθηναίων να ελέγξει και αυτός τη νομιμότητα αντίστοιχων επιχειρήσεων που λειτουργούν στα διοικητικά του όρια.

Συνθήκες διαβίωσης των Ρομά – Ασπρόπυργος

Ο ΣΤΠ έχει δεχθεί αναφορές σχετικά με τις συνθήκες διαβίωσης των Ρομά στην ευρύτερη περιοχή του Ασπρόπυργου από:

- ιδιώτες των οποίων τα οικόπεδα έχουν καταπατηθεί ή υφίστανται τις αρνητικές επιπτώσεις από τη γειτνίασή τους με τους καταυλισμούς των Τσιγγάνων,
- Τσιγγάνους που διαμαρτύρονται για τις συνθήκες διαβίωσής τους,
- συλλόγους Τσιγγάνων και μη Τσιγγάνων που μεριμνούν για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των κατοίκων της περιοχής, αλλά και για την προστασία του περιβάλλοντος,
- τις δημοτικές αρχές Ασπροπύργου,
- ΜΚΟ,
- διεθνείς οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στο πεδίο της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ο ΣΤΠ πραγματοποίησε αυτοψίες στην περιοχή, συνέταξε πόρισμα στο οποίο ζητούσε εισαγγελική παρέμβαση, συμμετείχε σε συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου του Δήμου Ασπροπύργου και γενικά έχει υποστηρίξει κάθε προσπάθεια των εμπλεκόμενων φορέων για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των κατοίκων της περιοχής, την κοινωνική ειρήνη μεταξύ των διαφόρων κοινωνικών ομάδων, καθώς και την εκπαίδευση των παιδιών Ρομά. Παράλληλα, εισηγήθηκε την εφαρμογή προσωρινών μέτρων για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης (αποκομιδή σκουπιδιών, παροχή νερού και ηλεκτρικού) και για την υλοποίηση μεταβατικών προγραμμάτων ένταξης

(επαγγελματική κατάρτιση, κίνητρα για μετεγκατάσταση κ.λπ.). Ο ΣΤΠ αναμένει την ανταπόκριση της διοίκησης.

Μετεγκατάσταση Ρομά – Καλαμάτα

Ο ΣΤΠ ασχολήθηκε με τα ζητήματα της καταπάτησης ιδιωτικού ακινήτου από Ρομά και της μετεγκατάστασης των Ρομά της περιοχής. Η Αρχή διενήργησε αυτοψία σε περιοχή της Καλαμάτας (Βιομηχανικό Πάρκο και Αγία Τριάδα) και ενημερώθηκε σχετικά με την υλοποίηση του σχεδίου για τη μετεγκατάσταση των Ρομά στην περιοχή Μπιρμπίτα του Δήμου Καλαμάτας. Έως το τέλος του έτους δεν είχαν εγκατασταθεί οικογένειες Ρομά στον συγκεκριμένο χώρο.

Συνθήκες διαβίωσης των Ρομά – Πρόσβαση σε υπηρεσίες και αγαθά

Αναφορά κατέθεσε ΜΚΟ σχετικά με την απόφαση του Οργανισμού και του Συμβουλίου Αστικών Συγκοινωνιών Θεσσαλονίκης (ΟΑΣΘ και ΣΑΣΘ) να καταργήσουν τη διέλευση λεωφορειακής γραμμής από τον οικισμό Ρομά στην Αγία Σοφία στον Δήμο Εχεδώρου στη Θεσσαλονίκη και να μεταφέρουν το τέρμα της γραμμής εκτός οικισμού.

Επισημαίνεται ότι η συγκεκριμένη γραμμή ήταν το μοναδικό δημόσιο συγκοινωνιακό μέσο με το οποίο συνδεόταν ο οικισμός με τον υπόλοιπο οικιστικό ιστό της πόλης. Παρά τις επανειλημμένες καταγγελίες της ΜΚΟ, το ΣΑΣΘ, επικαλούμενο λόγους ασφαλείας των επιβατών και των υπαλλήλων του ΟΑΣΘ, αρνήθηκε να τροποποιήσει τη διαδρομή.

Ο ΣΤΠ υπογράμμισε το συνταγματικό δικαίωμα όλων των πολιτών στις υπηρεσίες των μέσων μαζικής μεταφοράς, και επισήμανε πιθανή παραβίαση του Ν. 3304/2005. Στη συνέχεια, ο πρόεδρος του ΣΑΣΘ ενημέρωσε την Αρχή ότι σε σύσκεψη των εμπλεκόμενων φορέων, στην οποία, σημειωτέον δεν κλήθηκαν να μετάσχουν ούτε ο ΣΤΠ ούτε εκπρόσωποι των Ρομά του οικισμού, αποφασίστηκε, μεταξύ άλλων, να διευκολυνθεί η πρόσβαση των κατοίκων του οικισμού στο τέρμα της λεωφορειακής γραμμής. Η υπόθεση βρίσκεται σε εξέλιξη.

Σε αυτοψία που πραγματοποίησε ο ΣΤΠ στον ίδιο οικισμό διαπίστωσε σοβαρά προβλήματα στις υποδομές, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται εστίες μόλυνσης επικίνδυνες για την υγεία των διαβιούντων Ρομά. Ύστερα από την παρέμβαση της Αρχής, βελτιώθηκε το αποχετευτικό σύστημα του οικισμού.

Όλες οι παραπάνω υποθέσεις επιβεβαιώνουν ότι είναι επιτακτική ανάγκη να εφαρμοστούν άμεσα προγράμματα για την ένταξη και την κοινωνική στήριξη των Ρομά.

Ο ΣΤΠ προτείνει να δημιουργηθεί ειδικός δημόσιος φορέας, όπως Ειδική Γραμματεία ή άλλο αυτοτελές όργανο, που θα αναλάβει τον σχεδιασμό των προγραμμάτων και τον συντονισμό σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο των υπηρεσιών και των ΟΤΑ που εμπλέκονται στην υλοποίηση των προγραμμάτων.

Επιπλέον, ο ΣΤΠ υποστηρίζει ότι θα πρέπει:

- Να διασφαλιστεί η μόνιμη στέγαση και παράλληλα να υπάρξει νομοθετική μέριμνα για αλλαγή του ιδιοκτησιακού καθεστώσ για τους Ρομά.
- Να υπάρξει σχετική ρύθμιση για τη σύνδεση των οικισμών των Ρομά με τα δίκτυα νερού, ηλεκτρισμού και αποχέτευσης.
- Να δημιουργηθούν υποδομές στους καταυλισμούς για μετακινούμενους Ρομά.
- Να προχωρήσει η εκπαίδευση των ανηλίκων άμεσα και με κάθε πρόσφορο μέσο.
- Να παρέχονται, αδιαλείπτως, υπηρεσίες υγείας, καθώς και ενημέρωση για την πρόληψη νοσημάτων, αλλά και γενικότερα κινδύνων για τη δημόσια υγεία.
- Να παρασχεθούν εναλλακτικοί πόροι διαβίωσης ώστε να αποτραπούν, κατά το δυνατόν, παράνομες και επιβλαβείς για όλους δραστηριότητες βιοπορισμού.
- Να αποφεύγεται, εκ μέρους των αρμόδιων αρχών, κάθε μέτρο βίαιης απομάκρυνσης ή αναγκαστικής μετακίνησης των Ρομά, αν δεν έχει προηγηθεί η υπόδειξη συγκεκριμένου χώρου μετεγκατάστασης, με κατάλληλες υποδομές, που να διασφαλίζουν αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης.

Έτος 2006

Παροχή υπηρεσιών/ στέγη

A. Συνθήκες διαβίωσης Ρομά - αντιδράσεις περιοίκων (Υπόθεση 2864/2006)

Ρομά εγκαταστάθηκαν μόνιμα σε παραπήγματα εντός αγροτεμαχίου, ιδιοκτησίας ενός εκ των άνω, χωρίς τις στοιχειώδεις εγκαταστάσεις (αποχωρητήρια, αποχεύτερση, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος κλπ), δημιουργώντας ανθυγιεινές εστίες και ηχορύπανση, λόγω χρήσης γεννήτριας, καθιστώντας ανυπόφορη τη διαβίωση των περιοίκων. Η Διεύθυνση Υγείας της Ν.Α. Λευκάδος, στην από 12-08-05 διενέργεια επιτόπιου ελέγχου, επιβεβαίωσε τα ανωτέρω και προέβη σε συστάσεις προς τους καταγγελλόμενους, ζητώντας τη συμμόρφωσή τους. Σύμφωνα με τα στοιχεία της αναφοράς, δεν έχει σημειωθεί πρόοδος στην εν λόγω υπόθεση, αντιθέτως το πρόβλημα επεκτείνεται σε όμορες ιδιοκτησίες και κοινόχρηστους χώρους (περιβάλλοντες χώρους, δρόμους, σε ανοιχτό αγωγό ομβρίων), καθότι αυτοί χρησιμοποιούνται για τις φυσικές τους ανάγκες, όχι μόνο από τους μόνιμους κατοίκους Ρομα, αλλά και από φιλοξενούμενους αυτών. Περαιτέρω, εξακολουθεί η πολύωρη χρήση γεννήτριας παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος εντός της ως άνω ιδιοκτησίας.

Τα ανωτέρω έθεσε η Αρχή υπόψη του Δήμου του Τμήματος Βιομηχανίας και Ορυκτού Πλούτου της Ν.Α. Λευκάδος (για γεννήτρια) του τμήματος Περιβάλλοντος της Ν.Α. Λευκάδος (για ηχομέτρηση) με την επισήμανση ότι ο Συνήγορος του Πολίτη ως φορέας εφαρμογής της Οδηγίας 2000/43/ΕΚ (ν. 3304/05) για την καταπολέμηση διακρίσεων λόγω φυλετικής καταγωγής, επιμένει στην ανάγκη συνεργασίας όλων των συναρμοδίων φορέων για: α) την ανάγκη στεγαστικής αποκατάστασης των Ρομά με βιώσιμες λύσεις και β) την άμεση βελτίωση των

συνθηκών διαβίωσής τους ειδικά σε θέματα υγιεινής, βάσει της κοινής Υπουργικής Απόφασης Β-973/2003, τροποποιητικής της Υγειονομικής διάταξης Α5/696/83 «για την οργανωμένη εγκατάσταση πλανοδίων». Σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 2 της ως άνω απόφασης «Μέχρι την ρύθμιση των θεμάτων που αφορούν στην μόνιμη εγκατάσταση των ανωτέρω επιτρέπεται η προσωρινή εγκατάσταση αυτών εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις των επομένων άρθρων». Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 3 «Δεν επιτρέπεται σε κανέναν σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις ή έστω και προσωρινή εγκατάσταση κοντά σε αρχαιολογικούς χώρους παραλίες τοπία φυσικής ομορφιάς, ή σε περιοχές που μπορεί να επηρεάσουν τη δημόσια υγεία...», ενώ σύμφωνα με το άρθρο 4 «Η οργάνωση και εποπτεία της λειτουργίας των εγκεκριμένων χώρων εγκαταστάσεως γίνεται από τον δήμο Δήμο ή Κοινότητα».

Από τις μέχρι τώρα ληφθείσες απαντήσεις προκύπτει ότι οι ενέργειες των συναρμοδίων φορέων έγιναν χωρίς να συνεκτιμηθεί το γεγονός ότι πρόκειται για ιδιαίτερα ευαίσθητη πληθυσμιακή ομάδα, που αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα διαβίωσης και ένταξης στο οικονομικοκοινωνικό περιβάλλον. Συγκεκριμένα, η Διεύθυνση Υγείας της Ν.Α. Λευκάδος προέβη στη διενέργεια νέου επιτόπιου ελέγχου και κατόπιν της διαπίστωσης περί μη βελτίωσης «των υφισταμένων συνθηκών [υγιεινής]...» και μη «συμμόρφωσης» των καταγγελλομένων στις συστάσεις της, ζήτησε την ποινική δίωξη του υπευθύνου, επισημαίνοντας παράλληλα την υποχρέωσή του ως ιδιοκτήτη για κατασκευή αποχωρητηρίων, βάσει του άρθρου 19 της Υ.Δ. της 14/11/1938 «Υγειονομικός Κανονισμός Νομού Αττικοβοιωτίας» και του άρθρου 1 της Υ.Δ. Γ1γ/9900/27-11-74 όπως ισχύει σήμερα. Επιπλέον, η Διεύθυνση Περιβάλλοντος & Χωροταξίας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων έχει ζητήσει από το κ. νομάρχη Λευκάδας την πιστοποίηση τυχόν περιβαλλοντικής επιβάρυνσης, λόγω των ανθυγιεινών συνθηκών και την επιβολή των σχετικών προστίμων, βάσει της οικείας περιβαλλοντικής νομοθεσίας (άρθρο 4 του ν. 3010/02). Τέλος, το Τμήμα Περιβάλλοντος της Ν.Α. Λευκάδος επιχείρησε δύο φορές τη διενέργεια ηχομέτρησης, προκειμένου να διαπιστωθεί τυχόν ηχορύπανση από τη χρήση γεννήτριας, ανεπιτυχώς διότι η χρήση γίνεται κατά τις νυχτερινές ώρες. Ως εκ τούτου επίκειται νέος έλεγχος.

Ο Συνήγορος του Πολίτη πρότεινε στο Δήμο Λευκάδος να μεριμνήσει στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, κατά το άρθρο 75 του Δ.Κ.Κ., περί στήριξης οικονομικά αδύνατων δημοτών «με την παροχή χρηματικών βοηθημάτων, ειδών διαβίωσης...» σε αυτούς, προκειμένου να λυθεί το πρόβλημα κατασκευής της συγκεκριμένης υποδομής αποχέτευσης. Η Αρχή έκρινε απαραίτητη την κοινή σύσκεψη των εμπλεκόμενων φορέων, ενδεχομένως με πρωτοβουλία του Δήμου Λευκάδος, ο οποίος είναι επιφορτισμένος για την στήριξη αστέγων και οικονομικά αδύνατων δημοτών και για την εφαρμογή της Υγειονομικής διάταξης Α5/696/83 (όπως ισχύει σήμερα), με σκοπό τη συντονισμένη προσπάθεια επίλυσης του προβλήματος.

Β. Μετεγκατάσταση Ρομά (Υπόθεση 13770/2006)

Κάτοικοι του οικισμού Απόλπαινας Λευκάδας διαμαρτυρήθηκαν με αναφορά τους προς τον Συνήγορο του Πολίτη για την εγκατάσταση Ρομά σε πρόχειρα καταλύματα και κατασκευές (τέντες, WC από τσιμεντόλιθους) εντός της ζώνης ελεγχόμενης δόμησης

του Ι. Ναού της Οδηγήτριας, που αποτελεί χαρακτηρισμένο ιστορικό μνημείο (ΦΕΚ 372/Β'/1959, 805/Β'/1993), και για τη δημιουργία ανθυγιεινών συνθηκών στο συγκεκριμένο χώρο. Η αρμόδια Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων του Υπουργείου Πολιτισμού, ύστερα από αυτοψία, εισηγήθηκε προς το Δήμαρχο Λευκάδας την απομάκρυνση των Ρομά από τον χώρο και τη μετεγκατάστασή τους σε περιοχή που δε γεινιάζει με χώρους ή μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς. Σε απάντηση, ο Δήμαρχος Λευκάδας αρνήθηκε την απομάκρυνση των Ρομά, επικαλούμενος το μόνιμο χαρακτήρα της εγκατάστασής τους, καθώς και το ότι διαμένουν σε οικόπεδο ιδιοκτησίας τους.

Ο Συνήγορος του Πολίτη ανέλαβε να διαμεσολαβήσει, σε μια προσπάθεια και η περιοχή του μνημείου να διαφυλαχθεί αλλά και οι Ρομά να τύχουν ειδικής ενίσχυσης από τις τοπικές αρχές, ως ομάδα που αντιμετωπίζει ιδιαίτερα κοινωνικά προβλήματα, στο πνεύμα και των θετικών μέτρων που προβλέπει ο νέος Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων.

Γ. Αγορές ακινήτων από Ρομά (Υποθέσεις 1956/2006 και 11255/2006)

Ελληνίδα πολίτις διαμαρτυρήθηκε για την υπέρμετρη καθυστέρηση της αρμόδιας υπηρεσίας του Δήμου Ζεφυρίου να της χορηγήσει βεβαίωση τέλους ακίνητης περιουσίας (Τ.Α.Π), προκειμένου να τη χρησιμοποιήσει κατά τη σύνταξη συμβολαίου αγοραπωλησίας, όπου ο αγοραστής ήταν πολίτης Ρομά. Αντίστοιχη αναφορά δέχθηκε ο Συνήγορος του Πολίτη για καθυστέρηση χορήγησης βεβαίωσης ΤΑΠ στο Δήμο Άνω Λιοσίων, επισημαίνοντας παράλληλα την πάγια παρελκυστική τακτική του Δήμου στο εν λόγω ζήτημα, προκειμένου να αποθαρρυνθεί η αγορά ακίνητης περιουσίας στο δήμο από Ρομά. Τελικά, μολονότι μετά την παρέμβαση της Αρχής η οικείες βεβαιώσεις χορηγήθηκαν, η συστηματική υποβολή αναφορών με το ίδιο περιεχόμενο για τους ως άνω δύο Δήμους, υποχρεώνει τον Συνήγορο του Πολίτη να εξετάσει το ενδεχόμενο συνολικότερης παρέμβασης στο ζήτημα.

Δ. Κατεδαφίσεις καταλυμάτων Ρομά – εξώσεις (Υποθέσεις 12285/06, 2880/06, 11777/06).

Από τον Συνήγορο του Πολίτη διερευνώνται αναφορές για παράνομες εξώσεις και κατεδαφίσεις πρόχειρων καταλυμάτων Ρομά στις περιοχές Ριγανόκαμπος και Μακρυγιάννη του Δήμου Πάτρας και στην περιοχή Κλαδισός, στα όρια μεταξύ των Δήμων Χανίων και Θερίσου. Από την πλευρά του, ο Δήμος Πατρέων εμμένει στην άποψη, ότι οι εν λόγω ενέργειες έγιναν μετά από καταγγελίες πολιτών για συγκεκριμένες εστίες μόλυνσης στους καταυλισμούς και για εγκατάλειψη σκουπιδιών, επρόκειτο δε για κατεδαφίσεις εγκαταλελειμμένων οικιών, γεγονός το οποίο οι υπηρεσίες του Δήμου επισήμαναν ότι το διερεύνησαν επίμονα και έλαβαν τη διαβεβαίωση ότι τα παραπήγματα έχουν εγκαταλειφθεί από περίοικους Ρομά. Αντιστοίχως, στη περίπτωση των Ρομά της περιοχής Κλαδισού, ο Δήμος Θερίσου σε απαντητικό έγγραφο του επισήμανε ότι η περιοχή αυτή δεν εμπίπτει στα διοικητικά όρια του Δήμου του και συνεπώς δεν έχει καμία εμπλοκή στην εν λόγω απομάκρυνση, αλλά ούτε έχει και ευθύνη για την αναζήτηση χώρου κατάλληλου για την εγκατάσταση των ως άνω Ρομά, δεδομένου ότι κανένας από τους διαβιούντες στην περιοχή Ρομά δεν είναι δημότης Θερίσου. Παράλληλα, από την πλευρά της Αστυνομικής Διεύθυνσης

Χανίων, επισημάνθηκε ότι η απομάκρυνση ήταν εκούσια και δεν ασκήθηκε καμία πίεση στους Ρομά, προκειμένου να αποχωρήσουν από τον συγκεκριμένο χώρο. Και για τις δύο περιπτώσεις, ο Συνήγορος του Πολίτη επιδίωξε να συγκεντρώσει κάθε πρόσφορο προς αξιοποίηση στοιχείο, δεδομένων των δυσχερειών απόδειξης που εμφανίζουν οι αντικρουόμενοι ισχυρισμοί των δύο πλευρών, προκειμένου να καταλήξει στις τελικές διαπιστώσεις του. Επίκειται σχετικό πόρισμα για το συνολικό πρόβλημα εγκατάστασης των Ρομά της Πάτρας και νέα διερευνητικά έγγραφα προς τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες στα Χανιά.

Ε. Συνθήκες διαβίωσης Ρομά (Υπόθεση 13986/2006)

Κατόπιν της επανειλημμένης αναφοράς των μέσων ενημέρωσης αλλά και οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στο πεδίο της προστασίας των Ρομά σε πιθανή υποχρεωτική μετεγκατάσταση του οικισμού-καταυλισμού της περιοχής Βοτανικού στην Αθήνα, ο Συνήγορος του Πολίτη επισκέφθηκε την εγκατάσταση και στη συνέχεια προέβη σε σειρά ενεργειών με σκοπό να κινητοποιήσει τις αρμόδιες υπηρεσίες, ώστε αφ' ενός να διασφαλίσουν συνθήκες αξιοπρεπούς διαβίωσης της ευπαθούς αυτής ομάδας και, αφ' ετέρου, να αποτρέψουν το ενδεχόμενο υποχρεωτικής απομάκρυνσής τους από το χώρο αυτόν χωρίς τις εγγυήσεις που απορρέουν από το Σύνταγμα και την κείμενη νομοθεσία. Ειδικότερη μέριμνα καταβλήθηκε για την αποτροπή της επιβολής κυρώσεων για παράβαση της υγειονομικής νομοθεσίας, όπως υπεδείκνυε η Ν. Α. Αθηνών-Πειραιώς /Δ/νση Προστασίας Περιβάλλοντος στο κατά τόπο αρμόδιο Αστυνομικό Τμήμα, καθ' ότι αυτές όχι μόνον θα ήταν εν προκειμένω απρόσφορες και αλυσιτελείς αλλά και διότι, παραβλέποντας την ανάγκη να ληφθεί υπ' όψιν την ιδιαιτερότητα του πληθυσμού αυτού και τις ειδικές συνθήκες υπό τις οποίες διαβιοί στην προκειμένη περίπτωση θα στοιχειοθετούσαν αντίθετη με την αρχή της ίσης μεταχείρισης παράλειψη να αντιμετωπισθούν ουσιαστικά ανόμοιες καταστάσεις με διαφορετικό τρόπο. Αναμένονται ενέργειες από τον Δήμο Αθηναίων που θα πρέπει να λάβει ειδική μέριμνα και να υποδείξει κατάλληλο χώρο αξιοπρεπούς διαβίωσης για τη τυχόν μετεγκατάστασή τους. Στη συνέχεια θα πρέπει να ληφθεί σχετική απόφαση του αρμοδίου Γ.Γ. Περιφέρειας, σε συνεργασία πάντα με την αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Έτος 2005

Παροχή υπηρεσιών/ στέγη

Α. Επιβολή προστίμου για αυθαίρετη κατοικία (Υπόθεση 12372/2005)

Έλληνας πολίτης, καταγωγής Ρομά, διαμαρτυρήθηκε για την επιβολή υπέρογκων προστίμων από τη Διεύθυνση Πολεοδομίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αργολίδας. Τα πρόστιμα επιβλήθηκαν με το αιτιολογικό της ανέγερσης αυθαίρετης πρόχειρης κατοικίας· επειδή ο ενδιαφερόμενος αδυνατούσε να τα πληρώσει, κατεδαφίστηκε το παράπηγμα, το οποίο είχε τοποθετήσει προσωρινά σε οικόπεδο ιδιοκτησίας του για τις ανάγκες στέγασης του ίδιου και της οικογένειάς του. Πρέπει να σημειωθεί ότι πρόθεση του πολίτη ήταν να καταστρέψει την κατασκευή αυτή μετά την περάτωση των

οικοδομικών εργασιών ανέγερσης κατοικίας στο οικόπεδο, το οποίο, αξίζει να επισημανθεί ότι είχε αγοραστεί από τον αναφερόμενο με την αξιοποίηση δανείου στο πλαίσιο του προγράμματος στεγαστικής αποκατάστασης των Ρομά.

Ο Συνήγορος του Πολίτη παρενέβη άμεσα προς τη ΝΑ Αργολίδας και τον Δήμο Νέας Τίρυνθας. Στη νομαρχιακή αυτοδιοίκηση επισημάνθηκε η εσφαλμένη επιβολή προστίμων και η εξώθηση του αναφερόμενου Ρομά σε άμεση κατεδάφιση της πρόχειρης κατοικίας του (ενέργειες που ενδεχομένως να υποκρύπτουν διακριτική μεταχείριση). Σε απαντητικό έγγραφο της, η ΝΑ Αργολίδας αποδέχθηκε μερικώς παράβαση νόμου στην επιβολή προστίμων, χωρίς ωστόσο να δώσει ικανοποιητικές εξηγήσεις σε όλα τα ζητήματα που τέθηκαν από τον Συνήγορο του Πολίτη, ιδίως σε ό,τι αφορά την εξέταση ενστάσεων αλλά και τις επισημάνσεις του σχετικά με τη νομιμότητα της διατήρησης πρόχειρης κατοικίας σε οικόπεδο ιδιοκτησίας ενός Ρομά που έχει ενταχθεί σε πρόγραμμα στεγαστικής αποκατάστασης. Επίσης, από τον Δήμο Νέας Τίρυνθας ζητήθηκαν διευκρινίσεις για τη ματαίωση της διάνοιξης δρόμου μετά την αγορά του παρόδιου οικοπέδου από τον αναφερόμενο πολίτη. Ο Δήμος Νέας Τίρυνθας δεν έχει απαντήσει ικανοποιητικά στο ζήτημα της ανάκλησης της αρχικής του απόφασης να αποδεχθεί την παραχώρηση γης από τους όμορους ιδιοκτήτες για τη διάνοιξη δρόμου, με αποτέλεσμα να εγείρονται υπόνοιες μεροληψίας σχετικά με τους λόγους ανάκλησης της οικείας παραχώρησης. Επιδιώκοντας τη γενικότερη αντιμετώπιση του προβλήματος, ο Συνήγορος του Πολίτη έχει υποβάλει προς τη ΝΑ Αργολίδας, το ΥΠΕΣΔΔΑ και το ΥΠΕΧΩΔΕ τις απόψεις του, ζητώντας να διευκρινιστούν τα σχετικά ζητήματα και να εναρμονιστούν οι πρακτικές όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών στην κατεύθυνση λήψης θετικών μέτρων που θα εναρμονίζονται με το πρόγραμμα στεγαστικής αποκατάστασης, διασφαλίζοντας τη δυνατότητα νόμιμης προσωρινής εγκατάστασης στο ιδιόκτητο ακίνητο έως την αποπεράτωση του κτίσματος.

B. Μετεγκατάσταση Ρομά (Υπόθεση 18637/2005)

Σύλλογος Ρομά υπέβαλε αναφορά στον Συνήγορο του Πολίτη διαμαρτυρόμενος για την αδυναμία εξεύρεσης λύσης στο στεγαστικό πρόβλημα των μελών του που διαμένουν στα διοικητικά όρια του Δήμου Λάρισας. Ο Δήμος Λάρισας, κατά την αναζήτηση λύσης στο πρόβλημα αυτό, διαπίστωσε ότι η αγορά οικοπέδων εντός των ορίων του δήμου είναι απαγορευτική λόγω υψηλού κόστους. Για τον λόγο αυτόν προτάθηκε η μετεγκατάσταση των Ρομά στην περιοχή Κουλουρίου –όρια βιομηχανικής περιοχής– αλλά ο οικείος σύλλογος Ρομά, μέσω του επίσημου εκπροσώπου του, αρνήθηκε την πρόταση διότι η συγκεκριμένη περιοχή δεν είναι κατάλληλη και πιθανόν να έχει επιπτώσεις στην υγεία των Ρομά. Ύστερα από αυτά, κάποιοι δημότες Ρομά αγόρασαν έκταση στον όμορο Δήμο Πλατυκάμπου με σκοπό τη δημιουργία οικισμού, αξιοποιώντας στεγαστικά δάνεια που τους είχαν ήδη εγκριθεί. Μετά τις αντιδράσεις όμως των κατοίκων της περιοχής, σε συνδυασμό με το ότι οι συγκεκριμένες εκτάσεις – σύμφωνα με σχέδιο προεδρικού διατάγματος περί ζώνης οικιστικού ελέγχου– χαρακτηρίζονταν ως αγροτική γη υψηλής παραγωγικότητας, αποφασίστηκε η αναστολή έκδοσης οικοδομικών αδειών για λόγους δημόσιου συμφέροντος (23.12.2004). Ύστερα από προφορικές δεσμεύσεις του Δημάρχου Κοιλιάδας ότι δέχεται τη μετεγκατάσταση των Ρομά σε εκτάσεις του δήμου του, κάποιοι Ρομά αγόρασαν έκταση στον Δήμο

Κοιλιάδας. Επειδή όμως την ίδια στιγμή προτάθηκε από τον ίδιο δήμο η εκπόνηση «Σχεδίου Οικιστικής Ανάπτυξης Ανοιχτής Πόλης», εκδόθηκε εξάμηνη αναστολή έκδοσης αδειών και οικοδομικών εργασιών στην επίμαχη περιοχή. Τα συγκεκριμένα αγροτεμάχια χαρακτηρίστηκαν και πάλι ως αγροτική γη υψηλής παραγωγικότητας, απόφαση η οποία ενεργοποιήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2005. Τον Μάρτιο του 2006, οπότε και λήγει η αναστολή, θα έχει εκπνεύσει και το 18μηνο της εγγύησης του ελληνικού δημοσίου για κάποια από τα δάνεια που έχουν ήδη χορηγηθεί στους Ρομά. Αποτέλεσμα όλων των παραπάνω είναι αρκετοί Ρομά να έχουν επιτύχει τη δανειοδότησή τους, χωρίς όμως να έχει ολοκληρωθεί η στεγαστική τους αποκατάσταση με την αγορά και την οριστική τους εγκατάσταση σε κατοικίες.

Γ. Χορήγηση βεβαίωσης τέλους ακίνητης περιουσίας (Υπόθεση 4050/2005)

Ελληνίδα πολίτις διαμαρτυρήθηκε για την υπέρμετρη καθυστέρηση της αρμόδιας υπηρεσίας του Δήμου Άνω Λιοσίων να της χορηγήσει βεβαίωση τέλους ακίνητης περιουσίας (Τ.Α.Π) για ακίνητο το οποίο κληρονόμησε, προκειμένου να τη χρησιμοποιήσει κατά τη σύνταξη συμβολαίου αγοραπωλησίας, όπου ο αγοραστής ήταν πολίτης ρομά. Τελικά, μολονότι μετά την παρέμβαση της Αρχής η οικεία βεβαίωση χορηγήθηκε, ο Συνήγορος του Πολίτη προτίθεται να παρακολουθήσει περαιτέρω το ζήτημα, δεδομένου ότι και στο παρελθόν έχει δεχθεί αναφορές για αντίστοιχες καθυστερήσεις κατά τη χορήγηση βεβαιώσεων τέλους ακίνητης περιουσίας, από τον Δήμο Άνω Λιοσίων, ιδίως σε περιπτώσεις αγοραπωλησίας, κατά τις οποίες οι συμβαλλόμενοι αγοραστές είναι μέλη της κοινότητας των Ρομά, γεγονός που δημιουργεί υπόνοιες διάκρισης.

Δ. Στεγαστική αποκατάσταση (Υπόθεση 11906/2005)

Μη κυβερνητική οργάνωση, που δραστηριοποιείται στο πεδίο της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, υπέβαλε αναφορά σχετικά με την καθυστέρηση υλοποίησης του προγράμματος «Στεγαστική αποκατάσταση Αθιγγάνων» του Δήμου Πατρέων, ειδικότερα όσον αφορά στην περιοχή Ριγανόκαμπου. Προκειμένου ο Συνήγορος του Πολίτη να διερευνήσει αναφορές που προέρχονται από φορείς της κοινωνίας των πολιτών, απαιτείται, σύμφωνα με το άρθρο 13, παράγρ. 4 του Ν. 3304/2005, η ύπαρξη πληρεξουσίου από τους άμεσα θιγομένους (συμβολαιογραφικό ή ιδιωτικό έγγραφο με θεώρηση για το γνήσιο της υπογραφής). Αντίθετα, η σχετική κοινοτική ρύθμιση αρκείται στην ύπαρξη συγκατάθεσης των θιγομένων, γεγονός που επιτρέπει ενδεχομένως και εναλλακτικές, λιγότερο τυπικές, μορφές πιστοποίησης της εκπροσώπησης. Στη συγκεκριμένη, ωστόσο, περίπτωση, η οργάνωση παρέλειψε να επικαλεστεί οποιαδήποτε μορφή εκπροσώπησης θιγομένων. Η παράλειψη αυτή υποχρέωσε την Αρχή να απόσχει από την περαιτέρω διερεύνηση της αναφοράς.